

Niet te veel verwachten van een langverwachte hervorming

2010/68
16 | 11 | 2010

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

De huidige institutionele organisatie van België is problematisch. Wanneer de federale overheid de pensioenen van de regionale ambtenaren en onderwijskrachten betaalt, dan vermindert dat de verantwoordelijkheid van de regio's.

Etienne de Callatay

Senior Fellow

Als een regio op het vlak van onderwijs of werkgelegenheid een slecht beleid voert en de financiële gevolgen grotendeels op de andere regio's afwentelt, dan is dat niet eerlijk of efficiënt. Die transfer van de lasten wordt versterkt door de winsten die dankzij een goed beleid kunnen worden verdeeld. Een goed beleid op het vlak van onderwijs of werkgelegenheid of een preventiecampagne op gezondheidsvlak levert niet veel extra op voor de regio die er verantwoordelijk voor is. Er is geen stok achter de deur en geen wortel als lokmiddel. Kortom, er zijn te weinig aansporingen. Je zou

kunnen denken dat een overheid, in tegenstelling tot een bedrijf, geen lokmiddel nodig heeft om een beter beleid te voeren, maar dat de burger zijn kiesgedrag aan een goed of slecht beleid zou aanpassen en zo druk uitoefenen opdat het succes van de ene regio tot voorbeeld van de andere regio's zou dienen.

De taken tussen federale en regionale overheden moeten duidelijker verdeeld worden. Dat vergroot de responsabilisering geeft de kiezer een beter inzicht in het politieke optreden. Bijkomend voordeel is dat de verschillende keuzen die

de regio's maken, geëvalueerd kunnen worden en dus tot voorbeeld kunnen strekken. Als het milieu een gewestelijke bevoegdheid is, dan mag de federale overheid geen fiscale geschenken meer uitdelen in de vorm van aftrekposten voor uitgaven voor minder milieuverontreiniging. Als sport een federale bevoegdheid is, dan moet een sportman dezelfde fiscale en parafiscale behandeling krijgen als de man in de straat en dan is het ook uitgesloten dat voetbalstadia een voorkeursbehandeling krijgen in het vooruitzicht van de Wereldbeker Voetbal van 2018.

Het institutionele debat wordt voorgesteld alsof het door twee principes geleid wordt, dat van de verantwoordelijkheid en dat van de solidariteit. Dat is een erg beperkte visie, alsof meer verantwoordelijkheid tot betere keuzes leidt en dus tot meer werkgelegenheid en hogere winsten, vooral voor kansarme personen.

Toch moeten we niet te veel verwachten van een hervorming

van onze instellingen. Onze problemen zullen niet als bij toverslag verdwijnen. Niet zozeer het Zuiden koestert die illusie, want het vreest dat het een verlies aan financiële middelen zal moeten compenseren, maar wel het Noorden. Het is daar dat de mogelijkheid van meer financiële middelen en van meer vrijheid om een eigen beleid te voeren, grote verwachtingen zou kunnen scheppen. Uit een vergelijking tussen landen met een federaal model blijkt dat in België de transfers tussen regio's zeker niet enorm groot zijn en dat de bevoegdheid van de regio's, ook op fiscaal vlak, zeker niet zo klein is. De marge voor nog meer 'juste retour' of 'I want my money back', om het in de woorden van Margaret Thatcher te zeggen, en voor meer bevoegdheid voor de geregionaliseerde entiteiten is dus a fortiori beperkter dan voor een land met een praktisch unitair stelsel. Vergeten we niet dat we de laatste jaren al heel wat weg in de richting van het federalisme hebben afgelegd, vooral sinds de

Bijzondere Financieringswet van januari 1989.

Dat is niet alles. Meer geld en meer bevoegdheid betekenen daarom niet dat Vlaanderen het gemakkelijk zal hebben om te hervormen wat hervormd moet worden. Ook wanneer Gewesten en Gemeenschappen de touwtjes in handen zouden krijgen, zal het geen sinecure zijn om hervormingen door te voeren voor gebieden waar het verschil in standpunt niet alleen aan de taal te wijten is – ongeacht of het gaat om de pensioenen, het openbaar ambt of de belastingen. Dat moet men wel beseffen.

We wachten al lang op een hervorming van de instellingen, maar we moeten oppassen dat we er niet te veel van verwachten.

Etienne de Callatay
Senior fellow

verschenen in De Tijd van 13/11/2010

Voor duurzame economische groei
en sociale bescherming